

Datum
2024-09-20Diarienummer
GYN 2024-201
U2024/01169

Remissvar över betänkandet Offentlighetsprincipen eller insynslag – Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet SOU 2024:28, och den kompletterande promemorian Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet (U2024/01169)

Skellefteå kommun har erhållit utredningen "Offentlighetsprincipen eller insynslag – Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom " (SOU 2024:28) och den kompletterande promemorian Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet på remiss, och avger härmed följande yttrande:

1. Allmän kommentar till utredningen

Skellefteå kommun är positiv till en ökad möjlighet till insyn i fristående huvudmäns verksamhet. Insyn är viktig ur dels ett demokratiskt perspektiv, dels på grund av att det är verksamhet som bedrivs genom bidrag av offentliga medel.

2. Arkivperspektiv

Inledning

Skellefteå kommun uppskattar att utredningen har uppmärksammat arkivhantering för privata aktörer i skolområdet. Skellefteå kommun instämmer med utredningens synpunkter att intresset för privata aktörer i skolområdet är större än de offentliga. Detta intresse kommer med största sannolikhet vara fortsatt stor i framtida forskning, därmed är det viktigt att frågan om insyn och bevarande hanteras.

Förslaget att införa offentlighetsprincipen i privata aktörer på skolområdet.

Förutom vissa delar har Skellefteå kommun inget att anmärka i förslaget ur ett arkivperspektiv.

Följande kommentarer är baserade på sammanfattningen av förslaget, 1.2 Förslag till lag om ändring i arkivlagen, 12.5.3 Kommunala arkivmyndigheter kommer få vissa ökade kostnader samt kapitel 14 Administrativ börda vid införande av offentlighetsprincipen (numreringen i SOU:n).

SKELLEFTEÅ KOMMUN

1.2 Förslag till ändring i arkivlagen

Ändring i arkivlagen kommer att bli nödvändig med förslaget om att införa offentlighetsprincipen i privata aktörer på skolområdet. Skellefteå kommun har synpunkter på tillägget 16 a § andra stycket att en kommun får meddela föreskrifter om avgifter hos huvudmännen som avses i 2kap. 3 a offentlighets och sekretesslagen. Skellefteå kommun förstår inte varför kommunen ska enbart ha rätt att meddela tillsynsavgifter för privata aktörer inom skolområdet. En sådan rätt bör även gälla i förhållande till kommunala bolag som faller under arkivlagen och för vilka som kommunen är arkivmyndighet.

12.5.3 Kommunala arkivmyndigheter kommer få vissa ökade kostnader.

Skellefteå kommun instämmer med slutsatserna i utredningen. Tillägget att få meddela avgifter för tillsyn skulle också mildra de ökade kostnaderna för kommunala arkivmyndigheter. Skellefteå kommun ser dock att behov av stöd från kommunal arkivmyndighet i utbildning i arkivfrågor kommer vara krävande i en inledande fas.

Inte minst gäller detta det sannolika stöd som kommer krävas i för att identifiera allmänna handlingar för att upprätta arkivbeskrivningen, läs mer om detta nedan.

14. Administrativa börda vid införande av offentlighetsprincipen.

Skellefteå kommun delar utredningens slutsatser att konsekvenserna kommer bli mer eller mindre beroende på storleken på administrationen och vilken ordning enskilda skolor har på sina handlingar idag. Likaså att personalkostnader kommer bli de största kostnaderna.

Skellefteå kommun tror dock att arbetsinsatsen för att identifiera och dokumentera allmän handling dokument- eller informationshanteringsplan kommer att bli krävande för både aktörer och arkivmyndighet. Stöd från arkivmyndighet kan bli nödvändigt, vilket blir ett problem i kommuner där förvaltningen inte har tillgång till utbildad arkivpersonal. Detta är ett viktigt arbete för att i ett senare skede upprätta arkivbeskrivning – och förteckning.

Skellefteå kommuns erfarenhet är att både förvaltningar och kommunala bolag upplever att det är tidskrävande och svårt att identifiera, värdera och dokumentera allmän handling i dokument- eller informationshanteringsplan.

Förslaget att införa en lag om insyn i enskilda huvudmän.

Skellefteå kommun har förståelse för att direktiven har inneburit en avvägning mellan insyn och den administrativa bördan detta innebär för privata aktörer inom skolområdet. I följande del av yttrandet kommenteras kap 19 Handlingstyper som omfattas av insynslagen. Kommunen har invändningar mot förslagen om bevarandetider i kapitel 21.3 Tiden för bevarande av handlingar.

19. Handlingstyper som omfattas av insynslagen

Det är rimligt att inkludera en lista på handlingar som omfattas av insynslagen, likaså att de är uppdelade i kategorier. De handlingstyper som ska omfattas av rätt till insyn verkar vara väl avvägt.

Det går att ifrågasätta uteslutandet av handlingar inom elevhälsan. Utredningen har en poäng att en del av dessa handlingstyper i realiteten inte skulle omfattas av insyn på grund av sekretess. Det kan ändå vara värdefullt att inkludera sådana handlingar, eftersom utredningen diskuterar bevarandetider senare i förslaget, mer om detta nedan.

21.3 Tiden för bevarande av handlingar

Skellefteå kommun instämmer att även om privata aktörer inom skolan har ett egenintresse och lagkrav att bevara handlingar en viss tid, är krav på bevarande i insynslagen relevant. Skellefteå kommun anser dock att utredningen har tagit för mycket hänsyn till den administrativa bördan gällande bevarandetiden för vissa handlingstyper.

Framför allt gäller det handlingar hänförliga elever. Idag har privata skolor inom skolområdet skyldighet att överlämna betygshandlingar till kommunal arkivmyndighet. Det skulle öka rättssäkerheten för den enskilde eleven om även åtgärdsprogram, beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram, samt individuell studieplan överlämnades till kommunal arkivmyndighet tillsammans med betyghandlingarna. Detta är också handlingar som SKR gallringsråd bedömer ha ett långsiktigt värde.

Regler om bevarandetider skulle inte bli mer komplicerade om dokumentation hänförliga elever följde samma bevarandetider i SKR gallringsråd, medan övriga handlingstyper i förslaget (personal, verksamhetsanknutna handlingar) har bevarandekrav i sju år. Det kommer medföra innebära kostnader för både aktör och kommun. Men vid överlämnade blir handlingarna allmän handling och kommunala arkivmyndighetens ansvar att bevara för framtiden.

Förslaget borde även inkluderat eller diskuterat bevarande av handlingar rörande medicinska elevhälsan. Dessa handlingar har högt värde både för den enskilde eleven och forskning. Förvisso är detta reglerat i patientdatalagen (2008:355), men regelverket kring detta har kritiserats av SKR.

3. Pedagogisk omsorg omfattas inte av utredningsdirektivet

Skellefteå kommun noterar att direktivet inte omfattar utbildningsformen pedagogisk omsorg enligt 25 kapitlet skollagen. Ett införande av regler om offentlighet eller insyn som gäller huvudmän för fristående förskolor och fritidshem - men inte för huvudmän för pedagogisk omsorg - kan komma att medföra att mindre enskilda huvudmän som är begränsat intresserade av offentlighet och/eller insyn i sin verksamhet väljer att bedriva verksamheten i pedagogisk omsorg i stället för i förskola.